

A Szerzői Jogi Szakértő Testület szakvéleményei

A zenei „mixelési” tevékenység eredményének megítélése szerzői jogi szempontból

Ügyszám: SZJSZT 11/2001

A bíróság által feltett kérdések:

1. Állapítsa meg a szakértő, hogy a Zs. P. V. által 15 zenemű átdolgozásával létrehozott „...” című alkotás rendelkezik e olyan egyedi, eredeti jelleggel, amelynek alapján az 1999. évi LXXVI. törvény 1. § (2) bekezdés e) pontja alapján szerzői jogi védelemben részesülhet vagy sem.
2. A mások által szerzett és más előadóművészek által előadott zeneművek keverése eredményezhet-e új zenemű létrehozását?
3. Amennyiben a perbeli művet szerzői jogvédelem illeti meg, a felek között létrejött kiadói szerződésben megállapított jogdíj mértéke túlzottnak minősül vagy sem?
4. Kiegészítő kérdés: A perbeli mű gyűjteményes műnek minősül-e?

Az alperes által feltett kérdések:

1. A keverés szerzői jogi védelem tárgyának tekinthető tevékenységnek minősül-e a perbeli hangfelvétel kiadvány esetében vagy sem?
2. A perbeli hangfelvétel zenei anyagát megvizsgálva a szakértő a lemezlovas tevékenységét tartja-e olyan egyéni, eredeti jellegű válogatásnak, amely szerkesztés folytán szerzői jogvédelemben részesíthető?
3. A szerzői jogi törvény által megkövetelt bevétellel arányos díjazásnak tekinthető-e a lemezlovas (DJ) szerzőként való, a hanghordozókból származó teljes bevétel 30%-át kitevő díjazása, különös tekintettel arra a tényre, hogy a hangfelvétel kiadványon szereplő zeneművek összes szerzője a fogyasztói (ÁFÁ-s) ár 8%-át, vagy az ÁFA nélküli nagykereskedelmi ár 11%-át kapja szerzői jogdíj címén a közös jogkezelő szervezeten keresztül?
4. A hangfelvétel-kiadói szakmában mások által szerzett és rögzített zeneművekből készített ún. mix-albumok készítése esetén a lemezlovas (DJ) milyen jogcímen és milyen mértékben szokott részesedni az elért jövedelemből?
5. A zeneszerzők és szövegírók közös jogkezelését végző Artisjus Magyar Szerzői Jogvédő Iroda Egyesület hangfelvétel engedélyezési gyakorlatában szerzőnek tekinti-e az ún. mix-albumokat előállító lemezlovasokat?

Az eljáró tanács válasza a bíróság által feltett kérdésekre:

Ad 1. Zs. P. V. a perbeli 15 zeneművet olyan, azok lényegét – tehát a zenemű alapelemeit, vagyis a dallamot, a ritmust, a harmóniát, továbbá a hangszín-kombinációkat, valamint a mindezek együttes hatásából kialakuló hangzást – érintő módon változtatta meg, amely változtatások megalapozzák a megváltoztatott művek átdolgozásként való önálló szerzői jogi védelmét az alábbi tényekre tekintettel:

- a) Zs. P. V. az eredeti zeneműveket új zenei hatásokkal, pl. hangsúlyokkal, illetve ún. „úsztatásokkal”, továbbá az eredeti zeneművek egyes alapelemeit felhasználó, de azokat a mű lényegét érintő módon megváltoztató (újra)keverési – a szakmai szóhasználatban általánosan elterjedt és elfogadott kifejezéssel ún. „(re)mixelési” eljárásokkal módosította.
- b) Bár a „(re)mixelési” eljárás – amint arra az eljáró tanács alább, a bíróság 2. sz. kérdésére adott válaszában is rámutat – önmagában nem szerzői jogi fogalom, e folyamat eredménye azonban már járhat szerzői jogilag releváns minősítéssel. Az eljáró tanács az eredeti és a perbeli zeneművek összevetése során éppen erre az eredményre – vagyis az eredeti zeneművekből többek között „(re)mixelési” eljárás útján létrehozott új zenei minőségre – tekintettel jutott arra a következtésre, hogy az a) pontban említett módosítások összességükben már az eredeti zeneművek lényegét érintő, önálló és eredeti jellegű, mindennek folytán pedig az átdolgozás szintjét elérő alkotótevékenységet jelentenek.
- c) Az eljáró tanács a perbeli zeneművek átdolgozásként való önálló szerzői jogi védelemre érdemesültségének megállapításánál végül figyelemmel volt arra is, hogy a „(re)mix” az utóbbi években önálló, tartalmi és formai jellemzői szerint bizonyos mértékig tipizálható zenei műfajjá nőtte ki magát. E műfaji szempontok pedig a hozzáértő zenei szakember számára megfelelő fogódzókat jelentenek annak megítéléséhez, hogy az adott egyedi esetben a „(re)mix” eredménye bír-e olyan önálló, eredeti jelleggel, hogy azt – az eredeti zeneművel összevetve – átdolgozásnak lehessen minősíteni. Az eljáró tanács álláspontja szerint a perbeli zeneművek rendelkeznek ezzel az önálló, eredeti jelleggel.

Ad 2. Az ún. keverés („mixelés”) a hangfelvétel előállítás során alkalmazott technikai-műszaki eljárásokra épülő tevékenység, és mint ilyen, önmagában nem szerzői jogi fogalom. Ez a tevékenység ugyanis egyaránt magába foglalhat egyrészt szerzői jogi szempontból irreleváns, kizárólag technikai-műszaki jelentőséggel bíró folyamatokat (pl. az adott zeneművek integritását érintetlenül hagyó stúdiómunkálatokat), másrészt azonban alkotói (kreatív) megnyilvánulásokat is (pl. lényegi változtatással járó és ennek önálló, eredeti jellegére tekintettel az átdolgozás szintjét is elérő alkotótevékenységet). Szerzői jogi szempontból minősíteni ezért kizárólag az ún. keverés eredményét lehet, mégpedig arra és kizárólag arra tekintettel, hogy a keverésnek nevezett folyamat az adott, egyedi esetben

- a) járt-e egyáltalán szerzői jogilag releváns, értékelhető eredménnyel vagy sem;
- b) ha igen, akkor ezt az eredményt az eredeti zeneművel összevetve,
  - új, önálló, egyéni, eredeti jelleggel bíró alkotás jött-e létre vagy sem;
  - ha új, önálló, egyéni, eredeti jelleggel bíró alkotás nem jött létre, akkor a folyamat más, szerzői jogi szempontból releváns következménnyel járt-e vagy sem (pl. megsértette-e a szerzőnek a mű egységét védő személyhez fűződő jogát vagy sem, stb.)

Az eljáró tanács a bíróság 1. sz. kérdésére adott válaszában a fenti szempontokat ebben a sorrendiségében értékelve jutott arra a következtetésre, hogy a perbeli zeneművek esetében a keverésnek („mixelésnek”) nevezett folyamat szerzői jogilag releváns, értékelhető eredménnyel járt, továbbá ezt az eredményt az eredeti zeneművekkel összevetve új, önálló, egyéni, eredeti jelleggel bíró alkotás jött létre.

Ad 3. Az 1999. évi LXXVI. törvény (Szt.) 16. §-a azt a követelményt, hogy a mű felhasználása fejében a szerzőt megillető díjazásnak arányban kell állnia a felhasználáshoz kapcsolódó bevétellel, nem a felhasználó, hanem a szerző szempontjából vizsgálendő feltételként, tartalmát tekintve pedig a szerzői vagyoni jogok érvényesülését biztosító garanciális szabályként határozza meg. A törvény tehát egyrészt nem tartalmaz arra vonatkozó rendelkezést, hogy a szerzői díj bevétellel való arányosságát a felhasználó szempontjából mint a szerzői díj túlzott mértékű érvényesítését korlátozó feltételt is vizsgálni kellene, másrészt – az eljáró tanács álláspontja szerint – a hivatkozott szakasznak kifejezett rendelkezés hiányában sem tulajdonítható ilyen értelmezés.

Ad 4. Az egyes védelem alatt álló alkotások összeválogatása, elrendezése, szerkesztése hordozhat olyan egyéni jelleget, amelynek eredményeképpen származékos jellegű egyéni, eredeti, új mű, azaz gyűjteményes mű jön létre. A védelem tehát ennek alapján nem kizárt, de az eljáró tanács a rendelkezésre álló iratok alapján sem a védelem fennálltát illetően, sem pedig az ezen a jogcímen esetlegesen szerzői jogi védelemre jogosult személy kiléte tekintetében nem tud állást foglalni. Az iratok ugyanis nem tartalmaznak elegendő információt arra vonatkozóan, hogy

- a) a perbeli 15 zenemű ilyen gyűjteményes művet eredményező alkotótevékenység (egyéni, eredeti jellegű összeválogatás, elrendezés, szerkesztés) folytán vagy más okok miatt került ebben az összetételben az albumra;
- b) amennyiben a perbeli 15 zenemű gyűjteményes művet eredményező alkotótevékenység folytán került ebben az összetételben az albumra, akkor ezt az alkotótevékenységet természetes személyként ki valósította meg vagy – több természetes személy érintettsége esetén – kik valósították meg, továbbá ez utóbbiak között a szerzőség tekintetében milyen viszony áll fenn.

Az eljáró tanács válasza az alperes által feltett kérdésre:

Ad 1. Az eljáró tanács utal a bíróság 1. sz. és 2. sz. kérdéseire adott válaszokra. A 2. sz. kérdés megválaszolásánál jellemzett keverési tevékenység eredményeképpen az 1. sz. kérdésben kifejtettek alapján egyéni, eredeti jellegűnek tekinthető átdolgozások jöttek létre.

Ad 2. Az eljáró tanács utal a bíróság kiegészítő kérdésére adott válaszában foglaltakra. A gyűjteményes mű egyéni, eredeti alkotásként való védelmét a válogatás egyedi jellege alapozza meg, s az iratok alapján az eljáró tanács nem tudja megállapítani, hogy e válogatást a lemezlovas végezte-e.

Ad 3. Az eljáró tanács utal a bíróság 3. sz. kérdésére adott válaszára. Azt, hogy a felhasználó mit tekint az adott felhasználáshoz kapcsolódó bevétellel arányban állónak, a szerződéses alku során érvényesítheti, amelyet a felek, az Szt. 42. § (2) bekezdése alapján, szabadon folytatnak

le. Ennek során a feleknek csak a szerzői jogok érvényesülését biztosító, kötelező alkalmazást igénylő szabályokra kell figyelemmel lenniük. Amennyiben tehát az Szjt. 16. §-a szerinti követelmények a szerző szempontjából teljesülnek, ez a szabály a továbbiakban már nem korlátozza a felhasználó szerződési akaratképzését abban a tekintetben, hogy a saját szempontjából milyen díjazást tekint felhasználáshoz kapcsolódó bevétellel arányban állónak.

Ad 4. A hangfelvétel-kiadói szakmában az ún. „mix-albumot” készítő lemezlovas változó jogcímeiken és változó mértékben szokott részesedni az elért jövedelemből (egyösszegű díjazás, példányonkénti részesedés, illetve e szempontok megállapodás szerinti arányban történő vegyes alkalmazása, stb.). Egyetlen szóba jöhető jogcím és egyetlen részesedési forma sem tekinthető akár olyan mértékben elterjedtnek, hogy azt szakmai szempontból kizárólagosnak, akár pedig olyan jelentéktelen számban előfordulónak, hogy azt a szakmai szokásokkal ellentétben állónak kellene tekinteni.

Ad 5. A közös jogkezelő ARTISJUS az ún. „mix-albumokban” szereplő átdolgozott művek többszörözéséhez (az átdolgozásra jogosító szerzői autorizáció esetében) engedélyt ad. Ez az engedély ugyanakkor nem vonatkozik a „mix-album” mint gyűjteményes mű felhasználására, csak a benne szereplő művek szerzőinek az Szjt. 4. § (2) bekezdése szerinti jogainak gyakorlására. Az egyes „mix-albumok” válogatóival, összeállítóival a munka végzésére adott megbízásról és ennek díjazásáról a kiadók közvetlenül állapodnak meg, akkor is, ha a kiadó gyűjteményes mű szerkesztőjének tekinti a lemezlovast. Az egyes művek átdolgozóit (ld. 1. pont) az ARTISJUS ilyen szerzői minőségükben tartja nyilván.

Budapest, 2002. február 28.

Dr. Tomori Pál
a tanács elnöke

Marácziné dr. Mann Judit
a tanács előadó tagja

Benkő László
a tanács szavazó tagja